

POSAVSKO ŠTEHVANJE

BILTEN DVAINSEDEMDESETEGA POSAVSKEGA ŠTEHVANJA

KMEČKA STROJNA SKUPNOST SAVLJE-KLEČE, ZDRUŽENJE

POSAVSKO
ŠTEHVANJE

Rok Čemažar, predsednik KSSSK, združenje

Povezani ustvarjamo skupnost

Spoštovani krajan, dragi obiskovalci in prijatelji Posavskega štehanja,

pred nami je 72. Posavsko štehanje – prireditev, ki ni le praznik tradicije, temveč tudi velik vaški praznik povezanosti in spoštovanja do dediščine, ki jo ohranjamo v Savljah, Klečah in na Ježici.

Kmečka strojna skupnost Savlje-Kleče je skozi leta postala veliko več kot le društvo. Že od leta 1907 povezuje ljudi s sodelovanjem, medsebojno pomočjo in skupno rabo virov. Kar danes poznamo kot sodobne oblike delitvene ekonomije, so naši predniki živeli že desetletja – s souporabo kmetijskih strojev, medsebojno pomočjo in skrbjo drug za drugega. Prav zaradi tega naše društvo ostaja pomemben nosilec solidarnosti in trajnostnega razvoja na ljubljanskem podeželju.

Posebno priznanje našemu delu predstavlja plaketa glavnega mesta Ljubljana, ki smo jo letos prejeli za dolgoletno ohranjanje kulturne dediščine, povezovanje generacij in krepitev identitete našega prostora. To priznanje razumemo kot zahvalo vsem članom, prostovoljcem in krajanom, ki s svojim trudom soustvarjate zgodbo naše skupnosti.

Tudi letos smo pripravili bogat program. Ob tradicionalnem štehanju bomo prikazali tudi kmečko opravilo. Vzgojili smo krompir, ki ga bomo izkopali na tradicionalen način – s konjsko vprego in ralom –, nato pa ga bomo pobrali ročno, kot so to počeli nekoč. Marsikdo takšnega opravila še ni videl, zato verjamem, da bo prikaz zanimiv tako za mlajše kot starejše obiskovalce. Dogajanje bodo dopolnili glasba, ples, prikaz starih strojev in prijetno druženje.

Hvala vsem, ki s svojim delom, podporo in dobro voljo pomagata pri organizaciji in izvedbi Posavskega štehanja. Prav zaradi vas ta pomemben del nesnovne kulturne dediščine Slovenije živi naprej in nas povezuje.

Vabim vas, da skupaj doživimo letošnje Posavsko štehanje in ponovno pokažemo, kako močna je lahko skupnost, ki spoštuje svoje korenine in z optimizmom gleda v prihodnost.

Rok Čemažar,
predsednik Kmečke strojne skupnosti
Savlje-Kleče, združenje

Posavsko štehvanje, veliki vaški praznik

Posavsko štehvanje je tekmovanje oziroma igra, pri kateri neporočeni fantje jahajo na konjih in z železnimi kiji razbijajo lesen sod.

Tekmovalci oziroma *štehvovc* se že nekaj tednov pred tekmovanjem pripravljajo na skupnih vajah. Za dober rezultat morata biti konj in štehovec usklajena. Konj mora na štehovčovo zahtevo pravilno začeti teči, preiti v galop in se na koncu ustaviti. Pri tem mora biti ubogljiv, da ne ovira drugih tekmovalcev in gledalcev.

Štehovec si za štehvanje izbere spremljevalko, ki ji pravimo *dečva*. Oba sta oblečena v gorenjsko narodno nošo. Dečva med štehvanjem drži štehovčev klobuk in ga spodbuja.

Na dan štehvanja gredo štehovci z dečvami in konji pred začetkom tekmovanja v sprevodu po vasi, da se pokažejo vaščanom. Na čelu sprevida gre zapravljiček, na katerem sta harmonikar in štehovski mojster s spremstvom, za njim se zvrstijo štehovci na konjih, zadaj pa se na lojtrniku pelje štehovski sod. Ko pridejo na prireditveni prostor, napovedovalec štehovce, dečve in konje predstavi. In štehvanje se lahko začne.

Štehovec v desnici drži kovan železen kij oziroma *štehvanj*. Dolg je od 40 do 60 centimetrov. Kij ima bunkast ročaj in na koncu zakovano štirioglasto konico. Na ročaju ima usnjen pas, ki preprečuje, da bi med tekmovanjem štehovcu padel iz rok. Vsi tekmovalci imajo enake kije. Z njimi morajo ravnati previdno, saj so sicer zanje ali za konja lahko nevarni.

Barigla, to je sod, ki ga razbijajo med jahanjem, je narejena iz lesenih dog in povezana z leskovimi obroči; teh je običajno 14. Okrašena je z belimi, modrimi in rdečimi črtami, v zadnjem času je na njej zapisana tudi številka, ki opozarja na to, za katero štehvanje po vrsti gre. Sod je nasajen na *štebeh*, lesen drog, na višini dveh metrov. Nasadi se ga tik pred začetkom igre.

Konji, s katerimi se štehva, niso osedlani, lahko so le pregrnjeni z odejo, ki je nanje pripeta s pasom. Za štehvanje so konji olepšani z barvnimi trakovi, pripetimi v rep in grivo.

Proga, po kateri štehovci jahajo, je na vsaki strani omejena z vrsto nizkih zelenih vej in ograjena z leseno ograjo.

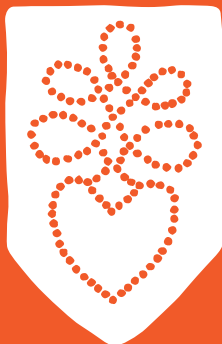
Posavsko štehvanje je tekmovanje, ki ga ocenjuje posebna komisija, sestavljena iz nekdanjih izkušenih štehvocev. Tekmovalcem dodeljujejo točke za konjev galop, moč udarcev, spust ter razbitje obročev, dog in soda. Vsak član komisije ocenjuje eno prvino.

Štehvanje vodi in usmerja štehovski mojster, to je izkušen nekdanji štehovec, navadno tisti, ki se je nazadnje poročil. S pomočniki skrbi za red, da znak za začetek posameznega kroga štehvanja in določi morebitni odmor.

Štehovec prosto jaha, ne drži se za vajeti, ampak ima roke dvignjene in v desnici vihti kij. Ko pridirja do soda, z vso močjo zamahne po njem. V prvih krogih tekmovanja je na sodu le nekaj sledi udarcev, kasneje pa začnejo odpadati obroči, doge in nazadnje še dno. Z razbitjem soda se tekmovalni del štehvanja konča.

Zmagovalca razkrije lovljenje venčka iz suhega cvetja. Štehovci vnovič dirjajo mimo droga. Za njim stoji žena štehovskega mojstra, ki edina ve, kdo je osvojil največ točk in tako zmagal. Vsakemu ponuja zmagovalni venček, vendar ga zadnji hip odmakne in ga po navadi šele v tretjem krogu natakne na kij zmagovalca. Štehovci se zatem z dečvami in konji sprehodijo mimo droga, kjer jim štehovski mojster in njegova žena ter organizator čestitajo, z njimi spijejo kozarec vina ter jim podelijo nagrade.

Štehovci konje odpeljejo domov in odidejo na veselico. Ta se navadno zavleče dolgo v noč.

register nesnovne
kulturene dediščine

Od obredja do tekmovanja: kako se je štehvanje udomačilo na Posavju

Štehvanje izvira iz Ziljske doline. V Ljubljani so ga Ziljani prvič predstavili leta 1935 v sklopu folklornega festivala Koroški dan na pobudo Franceta Marolta, tedanjega vodje Folklornega inštituta Glasbene matice v Ljubljani. Fantom z ljubljanskega Posavja pa je bila igra tako vseč, da so jo vzeli za svojo. Skozi desetletja je tekmovanje kljub prekinitvi med letoma 1937 in 1954 obdržalo svojo prvotno obliko in se je le malenkostno spreminjalo.

Ni povsem jasno, kako se je štehvanje razvilo. Izvor imena je nemški in kaže na prvotni način igre, ko je bilo treba sod zabosti (v nemščini *stechen*). V Ziljsko dolino v Avstriji naj bi štehvanje prišlo iz italijanskega Vidma in naj bi bilo kmečka oblika rimske viteške igre kvintane, pri kateri so vojaki v na kol nataknjeno lutko v diru zasajali kopje. Viteško tekmovanje je bilo v Vidmu priljubljeno že v 18. stoletju, v Avstrijo pa so to igro prinesli furmani, ki so z Dunaja v Trst vozili preko Vidma in Trbiža, vendar so jo nekoliko preuredili. Jezdec so v lesen sod zabijali dolg železen kol. Ker pa kol ni bil dovolj oster, da bi se zasadil v les in sod razbil, so namesto tega začeli uporabljati železne kije.

V Ziljski dolini je štehvanje organizirano v povezavi z žegnanji in binškoštimi igrami. Etnomuzikolog France Marolt, ki je v tridesetih letih 20. stoletja raziskoval običaje v Ziljski dolini in v knjigi *Tri obredja iz Zilje* (1935) poleg visokega reja pod lipo in ziljske ohceti predstavil tudi štehvanje, je to konjeniško igro želel pokazati na folklornem festivalu v Ljubljani. Zanj je navdušil fante iz vasi ljubljanskega Posavja: iz Kleč, Savelj, Ježice, Stožic in Male vasi, ki so veljali za dobre jahače in rejce konj.

Prve posavske štehvoce je vodil Janko Snoj, pri vajah za uprizoritev pa je Maroltu pomagal Janez Zwitter iz Zahomca v Ziljski dolini. Vendar se leta 1935 vse ni izšlo po načrtih, saj je bil folklorni festival, na katerem naj bi Posavci štehvali, načrtovan v času spravila poljskih pridelkov. Tako so 6. oktobra na Koroškem dnevu ob slabem vremenu po Cojzovem grabnu, današnji Zoisovi cesti, štehvali Ziljani. 5. julija 1936 je pet Šentvidčanov in štirje Posavci štehvalo na Prosvetnem taboru v Šentvidu nad Ljubljano. Fantje z ljubljanskega Posavja so se istega leta organizirali tudi sami in 13. septembra štehvali pred župniščem na Ježici. 11. julija 1937 so Ježičani štehvali na Prosvetnem taboru v Trnovem.

Nobeden od predvojnih štehvovcev sam ni bil v Ziljski dolini. Kar so vedeli o štehvanju, sta jim povedala in pokazala Marolt in Zwitter. S tradicijo štehvanja in njegovo vsebinsko platjo torej niso bili prav dobro seznanjeni. Zdelo pa se jim je privlačna in zanimiva konjeniška igra. Pri prenosu na ljubljansko Posavje se je tako štehvanje nekoliko spremenilo. Izgubilo je verski značaj in dobilo bolj tekmovalnega: postalo je neke vrste kmečki šport. Spremenile so tudi vloge nekaterih udeležencev in pojavilo se je nekaj novih elementov. Dečve, ki imajo pri ziljskem štehvanju odločilno vlogo pri izbiri zmagovalca, so se umaknile v ozadje, njihovo vlogo pa je prevzela komisija, ki ocenjuje štehvanje in ob koncu tekmovanja določi zmagovalca na podlagi prejetih točk. Medtem ko so pred vojno štehvovci in dečve nosili gorenjske noše, so se v povojnem času želeli bolj zgljedovati po ziljskem štehvanju z ziljskimi nošami. Že pred vojno so sicer na štehvanju skušali tudi peti ziljske pesmi in zaplesati kakšen ziljski ples, pa jim to navadno ni uspelo. Tako so kasneje sledili svoji izvedbi prireditve z gorenjskimi nošami.

Pred drugo svetovno vojno so štehvanje zadnjič izvedli v Trnovem, nato pa so v Savljah, Klečah in na Ježici na Maroltovo in Snojevo pobudo zopet začeli s tekmovanjem leta 1954.

Posavsko štehvanje običajno poteka sredi junija. Skozi zgodovino se je odvijalo na različnih lokacijah na Ježici, v Savljah in Klečah. Nekajkrat pa so štehvanje izvedli tudi na različnih prireditvah zunaj domačega okolja. Nad štehvanjem so se že v predvojnem času in kasneje navduševali tudi v okoliških krajih (Šentvid nad Ljubljano, Bukovica pri Vodicach, Vodice, Komenda), vendar običaj tam ni zaživel.

Priprave na tekmovanje so se v začetkih posavskega štehvanja začele že vsaj dva meseca pred prireditvijo. Fantje so tekmovali s kmečkimi konji, ki so bili vajeni težaškega dela na polju.

V zadnjem času, ko so na polju konje zamenjali stroji, pa v ospredje prihajajo konji, ki niso obremenjeni s kmečkim delom, temveč jih rejci uporabljajo za rekreacijo oziroma šport.

V petdesetih in šestdesetih letih so priprave poleg treninga s konjem vključevale tudi plesne vaje za štehvovce, ki so potekale v Prosvetnem domu v Savljah. Po tekmovanju je bilo namreč v navadi, da so štehvovci zaplesali s svojimi dečvami. Ta ples se je obdržal le do leta 1964, kasneje je namesto štehvovcev nastopila folklorna skupina. Od začetka devetdesetih let ljudskih plesov ni bilo več, v zadnjih letih pa so se štehvovci in dečve spet opogumili in na veselici skupaj zapešejo ob zvokih harmonike.

Navadno tekmuje med sedem in deset štehvovcev, fantov iz Savelj, Kleč in Ježice, ki ne smejo biti poročeni. Do osemdesetih let štehvovcev ni primanjkovalo. Teh je bilo okoli petnajst in fantje so se »borili«, da bi lahko prišli v tekmovalno ekipo.

Ena od sprememb v zadnjem času je tudi prehodni zlati kij, ki ga zmagovalec prejme od leta 2004 naprej, ko smo praznovali petdesetletnico posavskega štehvanja. Če štehvovec na tekmovanju zmaga tri leta zapored, zlati kij ostane njegov.

Od leta 2012 je v prireditve vključen tudi prikaz stare kmetijske mehanizacije in nastopi različnih društev, v katere so vključeni okoliški prebivalci.

Organizator štehvanja je od leta 1991 združenje Kmečka strojna skupnost Savlje-Kleče. Priprave na prireditve se začnejo nekaj mesecev prej. Vaščani Savelj in Kleč v prireditve vložijo veliko prostovoljnega dela. Stroške prireditve organizatorji poravnajo s pomočjo sponzorjev (Mestna občina Ljubljana in okoliški podjetniki), veselice in srečelova. Veselica je po navadi

v bližini tekmovanja, največkrat je bila pri Prosvetnem domu v Savljah. Dobitke za srečelov so organizatorji zbirali od vaščanov, kar se poleg donacij sponzorjev počne še danes. V preteklosti je bilo za štehanje oziroma veselico treba plačati simbolično vstopnino, a se je to v devetdesetih letih ukinilo in danes je prireditev brezplačna.

Pri ohranjanju posavskega štehanja imajo veliko vlogo nekdanji štehovci, ki so mentorji mlajšim generacijam, in organizatorji. Prebivalci Savelj, Kleč in Ježice štehanje doživljajo kot svojo in kot tradicionalno prireditev. Štehanje predstavlja pomemben element lokalne identitete in prepoznavnosti.

Štehanje je v Klečah, Savljah in na Ježici po presaditvi iz Ziljske doline na ljubljanskem Posavju pognalo svoje korenine in se razvijalo skladno z lokalnimi navadami, prepričanji in možnostmi. To kaže že pridevnik *posavsko*, ki opozarja, da je tu štehanje postalo prireditev s svojo tradicijo. Leta 2012 je bilo vpisano v register žive kulturne dediščine.

Pri pripravi besedila smo si pomagali tudi z besedili o ziljskem in posavskem štehanju Nika Kureta v knjigi *Praznično leto Slovencev* in člankom Nene Židov *Kdor ne štehva, ni Posavec! Štehanje v Savljah, Klečah in na Ježici v Ljubljani*.

Jan Kajdiž, zmagovalec 71. Posavskega štehanja, in **Lonja Klavžar**

Kmečka strojna skupnost Savlje-Kleče razpisuje 72. Posavsko štehvanje

1. Posavsko štehvanje je tekmovanje štehvovcev iz Savelj, Kleč in Ježice (veljaven je bližnji okoliš).
2. Za izvedbo posavskega štehvanja bo Kmečka strojna skupnost Savlje-Kleče, združenje, imenovala organizacijski odbor.
3. Posavsko štehvanje bo 20. junija 2026 na travniku ob Saveljski ulici v Ljubljani.
4. Na posavskem štehvanju sodelujejo neporočeni fantje. Tekmujejo na neosedlanih konjih.
5. Vsak prijavljeni tekmovalec (štehvovec) mora imeti dekle (dečvo).
6. Štehvovec in dečva sta oblečena v gorenjsko narodno nošo.
7. Vsak štehvovec ima za razbijanje soda (barigle) kij, ki ga dobi na žrebanju na dan štehvanja. Vsi kiji so enake oblike in so enako težki.
8. Seznam štehvovcev pripravi štehvovski mojster in ga posreduje odboru za izvedbo posavskega štehvanja pri Kmečki strojni skupnosti Savlje-Kleče, združenje, 20 dni pred štehvanjem.
9. Štehvovci si izberejo svojega konja. Če imajo s tem težave, skupaj z organizatorjem poiščejo ustreznega konja.
10. Organizacijski odbor bo za izvedbo posavskega štehvanja imenoval štehvovskega mojstra, njegovo ženo in ocenjevalno komisijo, ki jo sestavljajo štirje ocenjevalci.
11. Štehvanje se odvija na zavarovani progi v smeri urnega kazalca.
12. Štehvanje vodi in usmerja štehvovski mojster.
13. Štehvovci morajo upoštevati navodila štehvovskega mojstra.

14. Sod za štehanje, obdan z lesenimi obroči, (barigla) se namesti na kol (štebeh) na višino približno 2 m.

15. Tekmovalci imajo glavno poizkusno štehanje dva dni pred uradnim štehanjem.

16. Na dan posavskega štehanja si štehovci lahko ogledajo tekmovalno progo, vendar pri tem ni dovoljeno štehati ali kako drugače razbijati soda.

17. Vrstni red štehovcev bo naključno izžreban ob prisotnosti štehovskega mojstra oziroma vodje vaj najkasneje 14 dni pred štehanjem.

18. Štehanje bo v skladu s pravilnikom o točkovanju ocenjevala ocenjevalna komisija.

19. Rezultati posavskega štehanja bodo objavljeni v najkrajšem možnem času po končanem štehanju.

20. Zmagovalec je štehovec, ki bo zbral največje število točk.

21. Odbor za izvedbo štehanja bo imenoval častno razsodišče, ki bo presojalo o diskvalifikacijah in upravičenosti pritožb.

22. Štehovci in njihove dečve lahko dajejo utemeljene pripombe na napake pri sojenju do 15 minut po razglasitvi rezultatov. Razsodišče bo pripombe obravnavalo takoj in jih upoštevalo ali zavrglo. Odločitev razsodišča je dokončna.

23. Nagrade za dosežene uspehe bo zagotovil organizacijski odbor. Najboljši štehovec od štehovskega mojstra in njegove žene dobi zmagovalni venček in zlati kij. Vsi štehovci prejmejo praktične nagrade in so počaščeni s kozarcem vina.

24. Štehovec za tretjo zaporedno zmago v trajno last prejme zlati kij. Če do treh zmag ne pride, pa mora zlati kij vrniti.

Program

14:30	zbiranje povorke, okraševanje vozov in konj, zbiranje štehvocev in njihovih dečev, prihod štehvovskega mojstra in njegove žene
15:30	povorka štehvocev in spremljevalnih vpreg skozi Savlje
15:45	obisk obeležja štehvočca na konju na končni postaji LPP št. 14
16:00	prihod povorke na prireditveni prostor v Savljah, pozdrav zbranih udeležencev in otvoritev 72. Posavskega štehvanja
16:10–18:00	štehvanje, nastop pevcev, predstavitve pobiranja krompirja razglasitev rezultatov
19:00	ples štehvocev in dečev
20:00–22:00	zaključek štehvanja z veselico
23:00–2:00	druženje v Franciju

KOMISIJA

Ocenjevalna komisija 72. Posavskega štehanja

Domen Jenko
Martin Kajzar
Matic Kosmač
Kancijan Zatlter

Pravila in točkovanje

I. Jezdi se po vrstnem redu, kot je bilo izžrebano za vaje.

II. Vsako prehitevanje na progi je prepovedano in štehovcu prekliče vse morebiti dosežene točke tekočega kroga.

III. Jezdna oprema je samo z gurtno pritrjena odeja – brez sedla, bigelnov ali ostrog.

IV. Kategorije točkovanja:

A. Tek konja

1. galop

2. kas ali hod

* vsak še tako dober galop brez udarca ne šteje nič

2 točki

1 točka

B. Udarec štehovca

1. zelo močan udarec

2. srednje močan udarec

3. slab udarec, »božanje«

4 točke

2 točki

1 točka

C. Izbijanje

1. presekan obroč
2. prelomljena doga (da se prelomi ali pade dol)
3. celotno dno ali vrh
4. razsutje soda (polovica soda ali več)

5 točk

2 točki

6 točk

10 točk

*največje število točk, ki jih lahko štehovec prejme v enem krogu v tej kategoriji, je 10

D. Spust štehovca

1. pravočasen spust (pred udarcem obe roki stran od konja)

3 točke

V. Pri enakem številu točk ima prednost štehovec z več točkami v kategoriji Izbijanje. Če je tudi to izenačeno, ima prednost štehovec s težjim konjem.

VI. Štehovski mojster po koncu ocenjevanja preveri in potrdi ocene sodnikov. Šele za tem se razglasi rezultate.

VII. Največje število doseženih točk daje pravico štehovcu do naziva štehovski prvak – zmagovalec.

Organizacijski odbor 72. Posavskega štehanja

Marko Avšič
Filip Čemažar
Rok Čemažar
Ivan Čerin
Gašper Čižman
Primož Čižman
Brane Grad
Domen Jenko
Martina Kermavner
Anton Klemen

Franci Klemen
Marko Kosmač
Matic Kosmač
Klemen Kušar
Niko Lahajner
Zvone Milkovič
Jani Novak
Marjan Sever
Andrej Škerl
Kancijan Zatler
Pavel Zatler

Častno razsodišče 72. Posavskega štehanja

Rok Čemažar
Ivan Čerin
Anton Klemen

Uradni rezultati

71. Posavskega štehvanja

1. Jan Kajdiž	158 točk
2. Jakob Dovč	152 točk (več točk pri zbijanju barigle)
3. Martin Štebej	152 točk (težji konj)
4. Aleksander Merhar	152 točk
5. David Dovč	147 točk
6. Matej Tomažič	143 točk
7. Mark Škerl	137 točk (več točk pri zbijanju barigle)
8. Matej Novak	137 točk

Kdo letos štehva?

štehvovec	št. nastopov	št. zmag	dečva	ime konja	lastnik konja
David Dovč	2		Monika Tomažič	Sofija	Matej Tomažič
Jakob Dovč	4		Anja Kodrič	Astra (Bejba)	Katja Klemenčič
Jan Kajdiž	6	1	Lonja Klavžar	Alegra Siglavi	Marko Avšič
Aleksander Merhar	9		Pia Marinček	Miki	Jerca Bokal
Matej Novak	6	2	Ana Tomažič	Živa	Ivan Čerin
Mark Škerl	1		Neja Cigale	Astra	Martin Kajzar
Martin Štebej	6		Melanija Čičerov	Bistra	Marko Kosmač
Matej Tomažič	12	1	Barbara Čižman	Žuža	Matej Tomažič

Štehvovci o štehvaniu

David Dovč

V treh besedah je štehvanje: tradicija, zabava, druženje.

Štehvanje je zame običaj, ki ga spremljam, že odkar vem zase, in nanj imam veliko lepih spominov iz otroštva. Zdaj pa sem vesel, da lahko tudi jaz štehvam.

Naša družina je povezana s štehvanjem tako, da so štehvali že moj dedek, oče, stric in brat. Vsi mi radi pomagajo z nasveti, stric in dedek pa sta bila tudi v komisiji nekaj let.

Mark Škerl

V treh besedah je štehvanje: tradicija, druženje, napetost.

Štehvanje je zame zelo zanimiv tradicionalni dogodek, na katerega sem vedno rad prišel, sedaj mi je pa še toliko bolj všeč, ko lahko tudi sam štehvam.

V preteklosti je večkrat štehval moj ati in velikokrat tudi zmagal. Tudi sicer vsako leto cela naša družina pomaga pri organizaciji, in sicer pri deljenju hrane, srečk ...

Jakob Dovč

V treh besedah je štehvanje: predrzna moška igra.

Štehvanje je razburljiv vaški običaj, ki naše medsebojne vezi poveže v celoto. V ponos mi je, da lahko štehvam, kot so to počeli naši daljni predniki, in da običaj ohranjamo enak oziroma ga še razvijamo.

Družina Dovč je krepko sodelovala pri ustvarjanju in ohranjanju običaja. Prva sta štehvala naš ata in njegov brat Ciril. V naslednjem rodu sta štehvala moj ati in stric, sedaj pa našo družino na štehvaniu predstavlja jaz in moj brat David.

Aleksander Merhar

V treh besedah je štehvanje: adrenalin, kij, veselica.

Štehvanje pomeni veliko dela, ampak za nasmeh oboževalcev se splača.

Ata je bil »originalni« štehvovec, tudi ati je štehval. Sestri sta bili dečvi, Magda je tudi zmagala. Ati vsako leto pomaga na štehvaniu.

Martin Štebej

V treh besedah je štehvanje: praznik, konj, sod.

Štehvanje je zame običaj, za katerega sem vesel, da je prišel iz Ziljske doline ravno v naše konce in se tu ohranil vse do danes, da sem lahko tudi sam del te tradicije in se je udeležujem tudi kot štehvovec.

Štehval v moji družini še ni nihče. Oče je sicer hotel, vendar mu njegova mama nikoli ni pustila, saj je štehvanje na nek način nevarna igra, ki zahteva nekaj poguma. Ljubezen do konj pa mi je dal moj stari ata, ki jo je podedoval po svojem očetu. Ta je namreč konje vozil iz sosednjih držav ter jih v naših koncih vzgajal in prodajal za kmečka opravila in podobno. Zato sem izredno ponosen, da je meni uspelo priti med štehvovce in da naše ime zastopa edino takšno prireditev pri nas.

Matej Tomažič

V treh besedah je štehvanje: najlepši vaški praznik.

Vsaj dva meseca pred štehvanjem je moj čas prilagojen potrebam tega praznika. Prinese veliko druženja in nepozabnih trenutkov, ki ti vedno ostanejo v lepem spominu. Pomeni mi posebno doživetje v letu – kot nek mega zaključek šolskega leta, ki te veselo ponese v počitnice.

V štehvanje je naša družina vpeta že vrsto let oziroma desetletij. Štehvali so že moj dedek, stric in oči. Pri organizaciji pa še danes sodelujeta tudi teta in mami. To je za nas nekako družinski dogodek, ki nas vsako leto že tradicionalno poveže in spomni na pretekle štehvovske dni.

Matej Novak

V treh besedah je štehvanje: druženje, adrenalin, tradicija.

Predvsem je štehvanje in vse povezano s štehvanjem izgovor za druženje. Smo družba s privilegijem, da lahko štehvamo, in iz tega je nastalo nekaj najboljših prijateljstev in spominov – že zato, ker toliko časa preživimo skupaj. Radi se dobivamo tudi med letom – za rojstne dneve, izlete in dopuste na morju ... Res smo ena bolj povezanih družb.

Oba moja stara ata sta štehvala. Eden (Srečko Čerin) je sodeloval celo na prvem štehvanju, moja stara mama (Kristina Novak, takrat še Tercelj) je bila takrat že njegova dečva. Večkrat so štehvali tudi trije moji strici (Tomaž, Miha in Ivan Čerin). Ati je v organizacijskem odboru, vsa ostala družina pa pomaga v samem srcu veselice po štehvanju – v jurčku.

Jan Kajdiž

V treh besedah: boljše tradicije ni.

Meni štehvanje pomeni zelo veliko in je tudi velik del mojega življenja, saj ohranjam tradicijo, katere del je bil tudi moj stari ata. V meni zbuja pravega Saveljčana in ljubezen ter navezanost do naše vasi.

Naša družina je zelo povezana s štehvanjem, saj je štehval tudi moj stric, še prej pa stari ata. To naju še danes zelo povezuje, saj skupaj delava na tem, da se tako lepa tradicija ohranja. Ker pa nas je več takih, se ta tradicija vsako leto bolj razvija in se v smislu povezovanja ljudi nadgrajuje ter širi njena prepoznavnost.

Anton Klemen

števovski mojster

Jera Krečič Klemen

žena števovskega mojstra

Zmagovalci preteklih let

2000	Matija Čemažar
2000 / Postojna	Matija Čemažar
2001	Matija Čemažar
2002	Miha Čerin
2003	Matija Čemažar
2004	Ivan Čerin
2005	Matija Čemažar
2006	Matija Čemažar
2007	Janez Klemen
2008	Anže Bučar
2009	Peter Klemen
2010	Janez Klemen
2011	Ivan Čerin
2012	Peter Klemen
2013	Peter Klemen
2014	Janez Klemen
2015	Peter Klemen
2016	Anton Klemen
2017	Domen Jenko
2018	Domen Jenko
2019	Matic Kosmač
2020	Matic Kosmač
2021	Matej Tomažič
2022	Matej Novak
2023	Matej Novak
2024	Matic Kosmač
2025	Jan Kajdiž

SLOVENIJA

ŠTEHVANJE SAVLJE - KLEČE - JEŽICA 2026

Krožnik za spomin

*Pogovarjali smo se z **Markom Bergantom**, ki že vrsto let izdeluje lesene krožnike s podobo štehvovca na konju. Te krožnike kot spomin na štehanje vsako leto dobijo tekmovalci, njihove dečve in sponzorji.*

Kako se spomnite svojih začetkov izdelovanja teh lesenih spominkov?

Z dejavnostjo izdelovanja lesenih turističnih spominkov se je začela ukvarjati moja mama leta 1970, okoli leta 1975 pa je prvič poslikala krožnik za posavsko štehanje. Če se prav spomnim, so bili krožniki najprej z motivom soda oziroma barigle, leta 1991 pa je na pobudo tekmovalcev nastal prvi krožnik z motivom konjenika. Ona je narisala nekaj osnutkov, nato pa smo za izbranega naredili folije za izdelavo sita. Kasneje, leta 2005, sem dejavnost prevzel jaz, ampak sem za sitotisk uporabljal njene folije, sam nisem risal. Po želji naročnika sem spreminjal le napise.

Je imela vaša mama kakšno sliko štehanja ali je motiv narisala po spominu?

Vse je narisala po spominu. Spomnim pa se, da smo šli skupaj na posavsko štehanje, ko je bilo še na Šternu. Takrat je neki gospod pristopil do mame in rekel, da je opazil napako na krožniku, in sicer da štehvovec nima v rokah gorjače, ampak železni kij, in ji ga tudi pokazal. Tako da je mama vsako leto krožnike malo dopolnjevala.

Je vaša mama že od začetkov uporabljala tehniko sitotiska in vas je vsega naučila ona?

Ne, na začetku je vsak krožnik ročno poslikala, kasneje smo začeli uporabljati sitotisk, da smo delo optimizirali. Pa še takrat je imela toliko veselja, da je še s čopičem popravljala posamezne krožnike in še vedno rada ročno risala.

V sedemdesetih letih je dobila stranko, ki ji je naročila nekaj krožnikov za Zagreb, Dubrovnik, Beograd in druge turistične kraje nekdanje države, čez nekaj mesecev pa je naročilo naraslo na nekaj tisoč krožnikov. Takrat se je mama zjokala, ker tega ne bi zmogla dobaviti v roku. Oče, ki je bil inženir, pa je čez nekaj dni prišel do rešitve in začeli smo s sitotiskom. Bili smo samouki. Tehnike sitotiska se še danes držim. Večinoma smo vsa večja naročila naročenih krožnikov izdelali z ročnim sitotiskom, zato ni bilo potrebe po nadgradnji in večjih strojih. Ko sem prevzel dejavnost od mame, smo še vedno delali vsi, torej mama, oče in jaz. Dela smo imeli dovolj, včasih smo delali tudi za praznike, vikende in ponoči.

Imate še vedno toliko dela?

Ne, danes ni več takih naročil, saj je konkurenca na tem področju velika. Oče in mama sta po daljši bolezni umrla, tako da bi sam težko izdelal večje količine krožnikov. Zdaj tudi sam nimam več veliko do upokojitve in stvari ne gredo več tako hitro od rok. Nimam strojev, s katerimi bi lahko tiskal večje serije krožnikov, hkrati pa so v ospredje prišli cenejši izdelki iz plastike in drugih materialov, po večini narejeni na Kitajskem.

Kakšen je torej postopek, da naredite krožnik za posavsko štehanje?

Mama je osnutek za sitotisk narisala na papir, nato pa smo za vsako bravo naredili svojo folijo. Folije se postavi na sito, ki je premazano s fotoobčutljivo emulzijo, nato z osvetlitvijo izdelamo sito za vsako barvo. Izdelava enega krožnika vzame približno dobro uro. Lesene krožnike sicer naročimo pri strugarju, ponavadi so iz bukovega ali javorjevega lesa, pri nas pa jih potem le potiskamo.

Včasih je mama na vsak krožnik, ki je bil za posavsko štehanje, naslikala še rdeč rob. Nato pa je oče predlagal, da rob vreže že strugar, s čimer je prihranila ogromno časa. Tako se je poleg motiva na krožniku spreminjala tudi njegova celostna podoba.

Zadnja leta oblika krožnika ostaja enaka, vsako leto pa se seveda spremeni napisana letnica. Napise smo napisali na folijo ročno, z letrasetom, če se ga še kdo spomni – vnaprej natisnjenimi črkami, ki si jih položil na želeno mesto in jih s trdim predmetom zdrgnil, da se prenesejo na folijo in nato izdelal sito. Zdaj se to že kar nekaj časa dela z računalnikom.

Katere izdelke pa še izdelujete?

Večinoma krožnike različnih dimenzij z različnimi motivi krajev, planinskega cvetja, nageljnov, narodnih noš, lesene šatulje.

Kaj bi rekli glede prihodnosti vaše dejavnosti?

Jaz bom delal še nekeje do leta 2029, mogoče kakšno leto dlje, odvisno kakšen bo zakon, ki ureja delo upokoјencev in kakšnega zdravja bom. Sinova se ne zanimata za nadaljevanje dela v tej dejavnosti. Sama tehnika sitotiska bo verjetno še nekaj časa prisotna, dokler je ne zamenja kakšna cenejša in hitrejša tehnika, kot so na primer printerji.

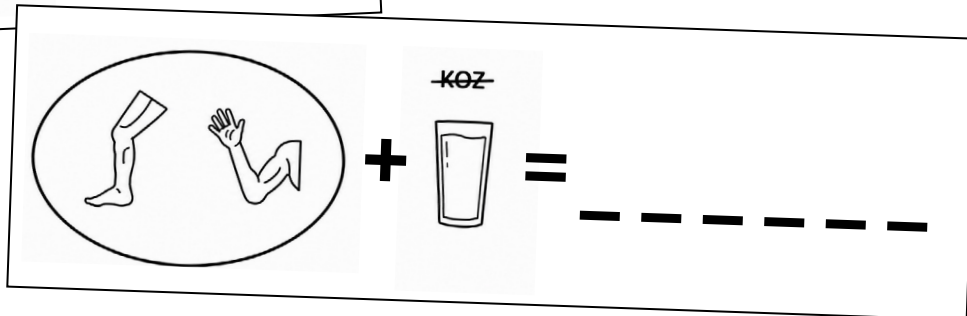
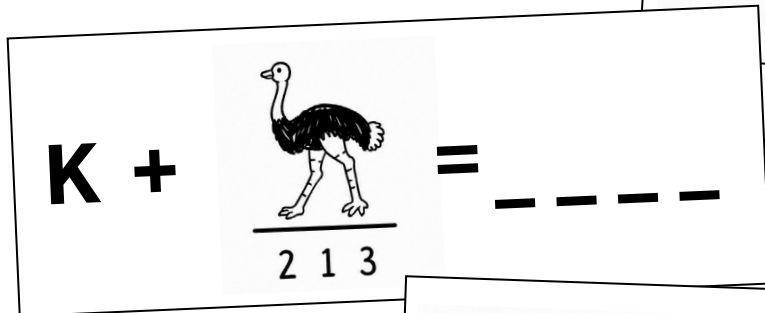
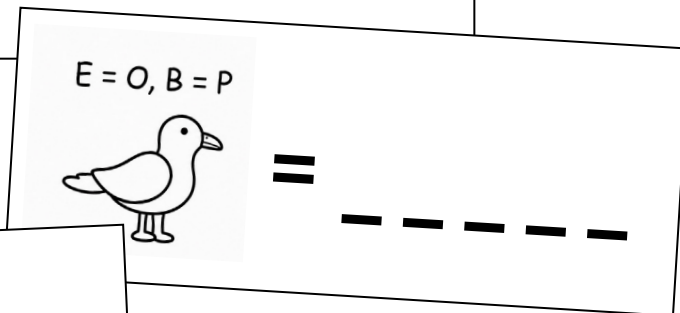
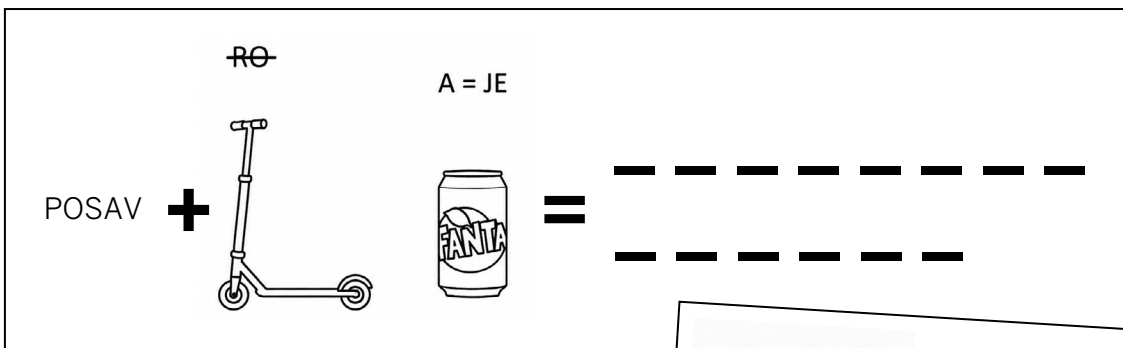
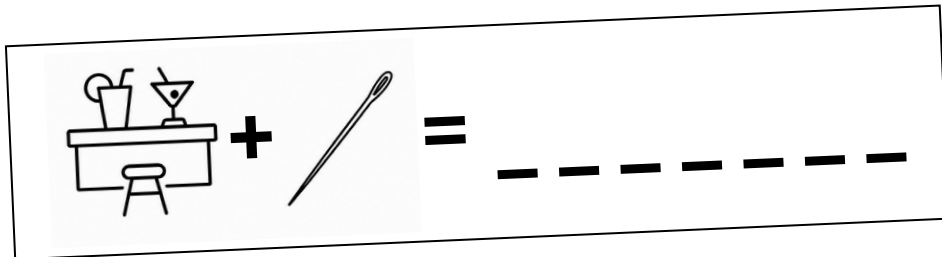
Pogovarjala se je Marta Logar.

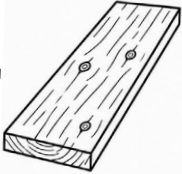

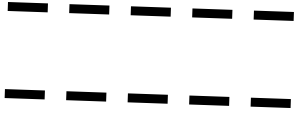

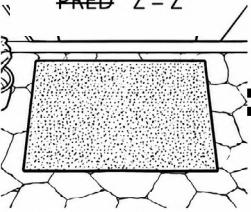

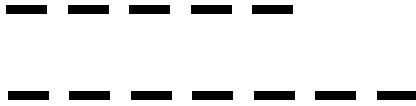
Kaj je to?

Θ LE = RH SK = ČV

P = B VAN

ZAM = V PRED Ž = Z

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
 1 4 5 4 3 2 9 10

EN

Posavsko štehvanje is a traditional ethnological event of the Ljubljana Sava Valley. Boys ride bareback past a wooden barrel and hit it using special metal bets.

DT

Posavje Kufenstechen ist eine traditionelle ethnologische Veranstaltung der Ljubljana Posavje Region. Junge Männer reiten auf ungesattelten Pferden und schlagen mit Eisenkeulen auf ein Holzfass an.

IT

Posavsko štehvanje è un evento etnologico tradizionale del Posavje di Ljubljana. I ragazzi a cavallo senza sella con mazze di metallo rompono una botte di legno.

Iskrena hvala vsem, ki ste s sredstvi in svojim prostovoljnim delom sodelovali pri organizaciji 72. Posavskega štehvanja.

Le tako bo naš veliki vaški praznik ostal živa kulturna dediščina.

Mestna občina Ljubljana,
Oddelek za varstvo
okolja, odsek za razvoj
podeželja in upravne
zadeve

Četrtna skupnost Posavje

Turizem Ljubljana

Šuštar trans, d. o. o.

Pivovarna Laško, d. d.

ETIS, d. o. o.

Matic Kosmač, s. p.

Habulin logistika, d. o. o.

Unibiro, d. o. o.

Aljaž Munda

Radio Frajer

Luka Cvikel

Calmo, d. o. o.

Društvo prijateljev konj Višnja Gora

Javna razsvetljava, d. d.

Keramika Gantar, d. o. o.

Klub starodobnih vozil Soteska

Kmetijska zadruga Metlika

Ljubljanske mlekarnice, d. o. o.

Nena Židov, Slovenski etnografski muzej

PGD Ježica

Plesna skupina Kavboji iz Vira

Slovenski etnografski muzej

Štami, d. o. o.

Škutinov hram

Top majice, d. o. o.

Vili Petrič

krajani Kleč, Savelj in Ježice

Mestna občina
Ljubljana

Četrtna skupnost
Posavje

Mestna občina
Ljubljana

IZDALA

Kmečka strojna skupnost Savlje-Kleče, združenje

Odgovorni urednik: Rok Čemažar

Urednik: Matej Klemen

Besedila: Rok Čemažar, Gašper Čižman, Marko Klemen,
Matej Klemen, Jera Krečič Klemen, Marta Logar

Oblikovanje: Marko Klemen

Naklada: 50 izvodov

Izdano: junij 2026

Fotografije: Aljaž Munda, arhiv Posavskega štehanja,
Taja Harris, Jerca Bokal, Marko Klemen, Unsplash

Kmečka strojna skupnost Savlje-Kleče, združenje
Savlje 101, 1000 Ljubljana

Matična številka: 1678167

Davčna številka SI: 10457895

Zavezanec za DDV: Ne (10457895)

IBAN: SI56 1918 0500 1149 294 (DBS d.d.)

Status: Poslovni subjekt posluje

Datum vpisa: 17. 9. 2002

Dejavnost: Kmetijstvo, poljedelstvo in sadjarstvo

Vsak davčni rezident Republike Slovenije lahko do **1 % deleža davka na dohodnino namesto državnemu proračunu prispeva tudi našemu društvu.**

Najlažje to storite elektronsko prek portala eDavki ali preko mobilne aplikacije.

Za obrazec potrebujete davčno številko društva > **10457895** in naziv > **Kmečka strojna skupnost Savlje-Kleče, združenje**, in določite 1 %.

Obiščite spletno mesto
posavskostehvanje.si

Pišite nam na:
info@posavskostehvanje.si

facebook/posavskostehvanje
youtube/stehvanje
instagram/@posavsko_stehvanje

KMEČKA STROJNA SKUPNOST SAVLJE-KLEČE, ZDRUŽENJE

regíster nesovne
kulturne dediščine